

KONKURS JĘZYKA POLSKIEGO - ETAP SZKOLNY

(SZKOŁA PODSTAWOWA)

Tekst nr 1

Jan Parandowski, Syzyf

Syzyf
(Tycjan (1488/90 - 1570))

Legendy korynckie (Syzyf)

Król **Syzyf** panował w Koryncie. U szczytu skalistej góry, zwanej Akrokoryntem, stał jego pałac, otoczony czarnym i zielonym kręgiem starodrzewu. Z rana, po kąpieli, wychodził król na terasę zamkową i rozglądał się po swoim państwie. Słońce wilgotne i czyste przydawało słodczy fali pagórków biegnących nad wybrzeżem sarońskim. W dole, na obszernej piaszczystej równinie, rysowały się proste i białe ulice Koryntu, lekko nachylonego ku morzu. W błękitnej zatoce czerniły się pękate kadłuby okrętów, które porastał las masztów. Pomimo wczesnej pory roje ludzi, na podobieństwo mrówek, krzątały się dokoła magazynów portowych. Z drugiej strony słychać było zgiełk stoczni, kuźni i warsztatów, a z dzielnicy farbiarzy płynęły rynsztokami strumienie barwionej wody. Wszystko to było dziełem króla Syzyfa, który założył miasto i uczynił je bogatym, wybrawszy miejsce na port tak dogodny, że można w nim było pobierać daninę od wszystkich statków jadących ze wschodu i zachodu.

Król Syzyf był ulubieńcem bogów. **Dzeus** zapraszał go na uczyty olimpijskie. Pomimo lat był wciąż rzeński i silny, albowiem nektarem i ambrozją odświeżał swoje ziemskie ciało.

Lecz miał jedną wadę: lubił plotki. Ilekroć wracał z Olimpu, zawsze coś niecoś przebąknął o tym, co się tam mówiło. Bogowie puszczały to płazem, gdyż były to sprawy dość błahe. Raz jednak wygadał się Syzyf przed ludźmi z jakiegoś sekretu Dzeusa. Rzecz była naprawdę poufna i władca bogów miał z tego powodu przykrości. Rozgniewał się i posłał plotkarzowi bożka śmierci **Tanatos**, aby go sprzątnął ze świata. Snadź chytry król spodziewał się tego, bo urządził zasadzkę na Tanatosa, uwięził go i, mocno zakuwszy w kajdany, zamknął w piwnicy.

Ludzie przestali umierać, jak w Sabalowej bajce. **Hades** poszedł ze skargą do Dzeusa. Wysłano **Aresa**, by uwolnił boga śmierci. Pierwszy umarł Syzyf. Ale, konając, nakazał żonie, aby zostawiła jego zwłoki niepochowane. Tak się stało. Ponieważ dusza, której ciała nie pogrzebano, nie mogła wejść do państwa cieniów, Syzyf błąkał się nad brzegami Styksu, jęcząc i narzekając. Tak długo się użalał, aż go zaprowadzono przed **Plutona**. Z głośnym płaczem opowiadał Syzyf, że ma niegodziwą żonę, która jego trupa wyrzuciła na śmietnik i nie chce mu sprawić pogrzebu. Pluton pozwolił mu raz jeszcze wrócić na ziemię, aby ukarać niedbałą i zarządzić, co potrzeba.

Król Koryntu poszedł, ale nie wrócił. Bogowie, którzy rządzą całym wielkim światem, zapomnieli o nim, a on sam zachowywał się teraz tak cicho i ostrożnie, żeby jak najmniej o nim mówiono. Żył bardzo długo, lecz na koniec przypomniano sobie w piekle o przebiegłym uciekinierze. Znienacka zaskoczył go Tanatos, uciął mu pukiel włosów i krnąbrną duszę zabrał do podziemi. W Hadesie wymierzono mu ciężką karę: miał wynieść wielki kamień na bardzo wysoką i stromą górę. Syzyf natychmiast zabrał się do roboty, sądząc, że z łatwością to uczyni, a potem już będzie miał spokój. Wydźwignął ów głaz prawie pod sam szczyt, gdy wtem skała wysliznęła mu się z rąk i spadła z powrotem na dół. Za drugim razem to samo i za trzecim, i za dziesiątym. Tak zawsze. Już jest Syzyf bliski celu i zawsze coś mu kamień z rąk wrywa, i musi biedak pracę zaczynać na nowo.

1. Syzyf został ukarany za:
  - a) nieposłuszeństwo wobec bogów
  - b) złe traktowanie żony
  - c) nieudolne władanie Koryntem
  - d) uwolnienie Tanatosa
2. Przedstawione wydarzenia ułóż w porządku chronologicznym.
  - a) Ujawnienie ludziom sekretu Zeusa.
  - b) Posłanie Tanatosa z misją ukarania plotkarza.
  - c) Król Syzyf ulubieńcem bogów.
  - d) Podstęp Syzyfa.
  - e) Uwięzienie bożka śmierci.
  - f) Ukazanie króla Koryntu.

3. Syzyf był:
  - a) uczciwy
  - b) prawdomówny
  - c) posłuszny
  - d) niedyskretny
4. Przytoczony fragment to:
  - a) opowiadanie
  - b) baśń
  - c) legenda
  - d) mit
5. Syzyfowa praca to:
  - a) praca na rzecz biednych
  - b) praca przynosząca zyski
  - c) ciężka, bezowocna praca
  - d) lekkie, przyjemne zajęcie

Tekst nr 2

Julian Tuwim **Deszczyk**

Jak wesoły milion drobnych wilgotnych muszek,
Jakby z worków szarych mokry mżący maczek,
Sypie się i skacze dżdżu wodnisty puszek,
Rośny pył jesienny, siwy kapuśniaczek.

Słabe to, maleńkie, ledwie samo kropi,
Nawet w blachy bębnić nie potrafi jeszcze,
Ot, młodziutki deszczyk, fruujące kropki,
Co by strasznie chciały być dorosłym deszczem.

Chciałyby ulewą lunąć w gromkiej burzy,
Miasto sieć na ukos chlustającą chłostą,
W rynnach się rozpluskać, rozlać się w kałuży,
Szyby dziobać łzawą i zawiłą ospą.

Tak to sobie marzy kapanina biedna,
Sił ostatkiem pusząc się w ostatnim dreszczu,
Lecz cóż? spójrz: na drucie jeździ kropla jedna,
Już ją wróbel strząsnął, już po całym deszczu.

6. Wyszukaj w wierszu i wpisz do tabeli po jednym przykładzie środków stylistycznych.

epitet	przenośnia	porównanie	wyraz dźwiękonaśladowczy

7. W pierwszej zwrotce tekstu nr 2 występują rymy:

- a) męskie i żeńskie
- b) dokładne i niedokładne
- c) męskie i dokładne
- d) żeńskie i dokładne

8. W dwóch zdaniach określ temat wiersza.

.....
.....

9. W wierszu wypowiada się:

- a) J. Tuwim
- b) deszczyk
- c) narrator
- d) podmiot liryczny

10. W podanym zdaniu rozpoznaj i nazwij części mowy:

Dzeus zapraszał go często na uczyt olimpijskie.

11. Synonimem słowa król jest:

- a) monarcha
- b) królewski
- c) korona
- d) królowa

12. Narysuj wykres poniższego zdania:

Nierozważny Syzyf bezmyślnie zdradził ludziom boską tajemnicę.

13. W wypowiedzeniu z zadania 12 nazwij wszystkie części zdania.

14. Przekształć zdanie z czasownikiem w stronie czynnej na zdanie z czasownikiem w stronie biernej:

Syzyf uwięził bożka śmierci Tanatosa.

.....
..

15. Uzasadnij pisownię wyrazu *bożek*.

.....
16. Uzupełnij podane zdanie brakującymi znakami interpunkcyjnymi:

Wszystko to było dziełem króla Syzyfa który założył miasto i uczynił je bogatym wybrawszy miejsce na port tak dogodny że można w nim było pobierać daninę od wszystkich statków jadących ze wschodu i zachodu.

Klucz odpowiedzi

Numer zadania	Prawidłowa odpowiedź	Punktacja
1.	A	1
2.	C,A,B,E,D,F	1
3.	D	1
4.	D	1
5.	C	1
6.	przykłady: epitet – <i>wodnisty puszek, mżący maczek</i> przenośnia- tak to sobie marzy..., (...) na drucie jeździ kropla jedna... porównanie- jak wesoły milion muszek (...) pada kapuśniaczek wyraz dźwiękonaśladowczy – rozpluskać, chlustać, bębnić	0-4
7.	D	1
8.	Uczeń buduje wypowiedź składającą się z dwóch zdań np. Tematem utworu są rozważania związane ze zjawiskiem przyrody, jakim jest drobny deszczyk, który często bywa nazywany kapuśniaczkiem. Poeta opisuje deszcz w taki sposób, że słyszymy go i czujemy.	2
9.	D	1
10.	Dzeus - rzeczownik, zapraszał – czasownik, go – zaimek, często – przysłówek, na – przyimek, uczyły – rzeczownik, olimpijskie- przymiotnik	1 błąd-2 2 błędy-1 3błędy-0
11.	A	1
12.	Uczeń sporządza wykres zdania pojedynczego	1
13.	Szyf- podmiot, zdradził-orzeczenie, nierozważny- przydawka, bezmyślnie- okolicznik, ludziom-dopełnienie, tajemnicę-dopełnienie, boską-przydawka	0-2
14.	Bożek śmierci Tanatos został uwięziony przez Syzyfa.	1
15.	bożek-bóg, bóstwo	1
16.	<i>Wszystko to było dziełem króla Syzyfa, który założył miasto i uczynił je bogatym, wybrawszy miejsce na port tak dogodny, że można w nim było pobierać daninę od wszystkich statków jadących ze wschodu i zachodu.</i>	0-2

Opracowanie:

1. Bogumiła Tomaszewska-Osowiecka
2. Alicja Chojnowska
3. Katarzyna Ostrowska
4. Urszula Cieplak
5. Beata Waszczuk
6. Renata Kurpiewska
7. Danuta Chmiel